

HAREN- HVEM ER DET?

Haren veier 2,5-5 kg og kan bli opptil 60 cm lang. Haren har lange ører og hører godt. Den har lange bakben og hopper når den skal røre seg. Det er nesten umulig å få øye på haren fordi den går i ett med naturen, den har kamuflasjefarge. Haren er gråbrun med hvit underside om sommeren, og hvit om vinteren.

Haren trives i all slags terreng, men best der det er kupert med gressletter, løvtre og kratt. Den lever enslig uten egentlig familieliv, og de bor under trær i skogen. Den er aktiv om natten, og holder seg i ro om dagen. Selv om haren er et av de vanligste dyrene som finnes i Norge, er den sjelden å se. Det er fordi den er så redd og sky av seg. En hare kan bli 10-15 år.

Haren spiser gress, lyng, grønne planter, kvister, bark og skudd av forskjellige løvvtrær. Den kapper kvister over som om de skulle vært skåret med kniv med de skarpe tennene sine. Haren føder 2-8 unger mellom mars og mai måned. De får oftest to kull i året. Når ungene blir født har de pels og øyne og kan hoppe. Når haren blir skremt, trykker den seg mot bakken. Blir den redd og rømmer unna løper den i ring og kommer stadig tilbake til stedet den ble jaget opp. Rovdyr som er fiender for haren er rev, ulv og gaupe.

HAREJAKTENS BAKGRUNN

HAREJAKT, SLIK VI KJENNER DEN HER I NORGE, HØRER TIL DE GAMLE JAKTTRADISJONENE OG MAN FINNER DEN OMTALT I BØKER OG TIDSSKRIFTER TILBAKE TIL 1600 TALLET. HAREJAKT MED HUND BLE INNFØRT TIL NORGE AV NORD TYSKE OFFISERER SOM VAR MED PÅ OPPBYGGINGEN AV DEN NORSKE HÆREN I 1620-1650. DE BRAKTE MED SEG KONTINENTALE JAKTTRADISJONER, OG JAKT MED HUND ÅPNET FOR UTVIKLING AV EN SELSKAPSPREGET JAKTFORM. HUNDENE DE HADDE MED SEG KOM HOVEDSAKELIG FRA TYSKLAND, OG BLE ETTERHVERT Blandet MED LOKALE HUNDER. ETTERHVERT SOM ALMUEN TOK DEL I HAREJAKTEN. DET BLE OGSÅ OMPORTERT HUNDER FRA ANDRE LAND.

DET ER GRUNN TIL Å TRO AT DISSE OFFISERENE HADDE EN GANSKE ANNERLEDES JAKTKULTUR MED SEG I BAGASJEN ENN HVA SOM ETTERHVERT HAR BLITT DEN HAREJAKTEN VI KJENNER TIL. FLADEBYE JOURNALENE FORTELLER OM STORE SELSKAPSJAKTER PÅ SLUTTEN AV 1700 OG BEGYNNELSEN AV 1800 TALLET. HANDELSFAMILIEN COLLETT FRA CHRISTIANIA BA DATIDENS OVERKLASSE TIL JAKT PÅ SITT FERIEGODS I ENEBAKK. DETTE VAR RENE SELSKAPSJAKTER HVOR DET BLE SLUPPET HELE KOBBEL AV HUNDER. EN KAN LESE AT DISSE KOBBEL BLE KARAKTERISERT SOM DE SMÅ HUNDER, DE STORE HUNDER, DE ENGELSKE HUNDER OSV. DETTE TYDER PÅ AT DET FANTES ULIKE TYPER HUNDER PÅ DENNE TIDEN.

DISSE SELSKAPSJAKTENE PÅGICK GJERNE 4 DAGER HVER HØST, OG GJESTENE HADDE OGSÅ MED EGNE HUNDER, FRA 2 TIL HELT OPP I 12 STYKKER HVER. DAGENE BLE GJERNE DELT OPP I 3 SLIPP OG DET BLE SKUTT FLERE HARER I VÆRT SLIPP, HELT OPP MOT 10 STK. PÅ DISSE 4 DAGENE BLE DET GJERNE SKUTT ETT TYVETALLS HARER.

HAREJAKT MED HUND VAR GODT EGNET SOM SELSKAPSJAKT DA DEN KUNNE FOREGÅ PÅ RELATIVT BEGRENSET OMRÅDE, OG DET BLE OFTE BRUKT FLERE HUNDER. SELVE JAKTEN BLE AVSLUTTET MED SKUDDET, OG DET VAR VANLIG AT JEGERNE SAMLET SEG RUNDT EN KAFFEVARME. HER BLE DEN ENKELTE JEGERS

OPPLEVELSER FORTALT OG DISKUTERT, OG OFTE BLE DET SERVERT EN DOTSUP. SELSKAPSJAKTENE MED HUND VAR NESTEN ALLTID RENE HERRESELSKAP, DER KVINNER NOEN GANGER DELTOK I KVELDENS SOSIALE LIV- SÅ FREMT DE INNRETTET SEG OG *"FORHOLDER SEG TAUISE OG OPPMERKSOMME UNDER JAGTUNDERHOLDNINGEN"* (NORSKE JÆGERFORBUND 1857-1860, PARAGRAF 10)

INTERESSEN FOR AVL OPPSTÅR

DET ER GRUNN TIL Å TRO AT UTOVER PÅ 1800 TALLET ENDRET JAKTFORMEN SEG TIL DEN HAREJAKTEN VI KJENNER I DAG, DETTE SKYLDDES HOVEDSAKELIG AT DEN ALMINNELIGE JÆGER TOK DEL I DENNE JAKTFORMEN. ALMUEN HADDE IKKE ANLEDNING TIL Å HOLDE HUNDER TIL HELE KOBBEL OG DE HADDE NOK HELLER IKKE ANLEDNING TIL LANGE JAKTTURER. HUNDENE BLE NOK SLUPPET I EGEN SKOG PÅ KVELDSTID, SAMT ENKELTE HELGEDAGER. AVEL VAR NOK GANSKE TILFELDIG BLANT DISSE, HUNDER I NABOLAGET BLE NOK BENYTTET I TILLEGG TIL AT EN DEL "UHELDEGE" KULL OPPSTO DA BÅNDTVANG IKKE BLE HÅNDHEVET.

MOT SLUTTEN AV ÅRHUNDRE BLE DET ETTERHVERT FATTET INTERESSE FOR MER SYSTEMATISK AVL. FOR Å FÅ KARTLAGT HVILKET HUNDEMATERIELL EN RÅDDE OVER TOK NORSK JÆGER OG FISKERFORENING- SOM BLE STIFTET I 1871- ETTERHVERT INITIATIV TIL Å HOLDE HUNDEUTSTILLINGER.

I CHRISTANIA BLE DET HOLDT UTSTILLINGER I 1877, 1880 OG 1887, OG REFERAT FRA DISSE BLE TATT INN I NORSK JAKTHUNDSTAMBOG, 1STE HEFTE SOM BLE UTGITT I 1895 AV CHRISTIANIA JÆGERKLUB. PÅ DISSE UTSTILLINGENE MØTTE DET 87 HAREHUNDER I -77, 121 HAREHUNDER I -80 OG 146 HAREHUNDER I -87.

PÅ DENNE SISTE UTSTILLINGEN BLE HAREHUNDENE DELT INN I TRE KLASSER;

- Kl 1 Norske og Svenske raser. Her deltok det 105 hunder.
- Kl 2 Utenlandske raser. Her deltok det 2 hunder.
- Kl 3 kryssninger og norske eller svenske med utenlandske raser. Her deltok det 39 hunder.

DET SKRIVES AT DISSE UTSTILLINGENE AVDEKKET ET HØYST UENSARTET SAMLING AV HUNDER. DE FØRSTE SKRITT FOR Å FÅ KARTLAGT DISSE STAMMENE TOK LØYTNANTENE R. GULBRANDSEN OG A.SISSENER, SOM UTGA SKRIVELSE "VORE STØVERRACER OG LIDT OM DERES OPRINDELSE". DENNE UTKOM I 1887.

STIFTELSEN AV DEN FØRSTE HAREHUNDKLUBBEN I NORGE

HØSTEN 1901, ETTER NORSK KENNELKLUBBS UTSTILLING I DRAMMEN, TRÅDTE DIREKTØR A. POULSSON, KONTORCHEF B. HYGEN, CAND F. HUITFELDT, DOKTOR E. KJERSCHOW OG FORSTANDER A. OMSTED SAMMEN FOR Å DRØFTE HVA SOM KUNNE GJØRES FOR Å TA VARE PÅ OG FORBEDRE VÅRE HAREHUNDER. DE DRØFTET SPØRSMÅLET PÅ EN REKKE MØTER OG BESTEMTE SEG ETTERHVERT FOR Å SENDE UT EN INNBYDELSE TIL DANNELSE AV EN SPESIALKLUBB TIL ARBEIDE FOR DE NORSKE HAREHUNDSTAMMER. INNBYDELSEN VAR DATER T MARS 1902. DENNE INNBYDELSEN VAR EN GANSKE LANG AVHANDLING HVOR DE NØYE BESKREV SITUASJONEN. DET BLE REDEGJORT FOR NAVNEVALGET DA NAVNET NORSK HAREHUNDKLUBB OGSÅ VAR AKTUELT. DET VAR I INNBYDELSEN OGSÅ FORSLAG PÅ AT DET SKULLE VÆRE TO NORSKE RASER OG AT DISSE SKULLE HETE DUNKER OG HYGEN. DET VAR OGSÅ BESKREVET HVORDAN DISSE HUNDENE SKULLE VÆRE EKSTERIØRT. BAKGRUNNEN FOR DETTE VAR SELVFLØGELIG BESKREVET. EN MÅ KUNNE SI AT DETTE VAR EN SPENSTIG INNBYDELSE SOM SIER EN HEL DEL OM HVILKE POSISJONER DISSE KARENE HADDE I SAMFUNNET.

STIFTELSESMØTE FANT STED I TEATERKAFÈENS LOKALER DEN 28 NOVEMBER 1902 HVOR DET MØTTE 52 HERRER SOM TEGNET SEG SOM MEDLEMMER. INNBYDELSEN MED DE FORMÅL OG DEN RAMME SOM ANGITT GIKK IGJENNOM UTEN SÆRLIG ANMERKNINGER, DET BLE VEDTATT NØDVENDIGE LOVER. TIL OG MED STANDARDER FOR DUNKER OG HYGEN BLE VEDTATT. MØTE BLE LEDET AV KJERSCHOW, SOM OGSÅ SATT I NKK'S STYRET OG KLUBBENS FØRSTE FORMANN BLE ANTON POULSSON.

OPPSTART MED JAKTPRØVER

AXEL SISSENER SOM NÅ VAR BLITT OBERSTLØYTNANT, SLO I EN ARTIKKEL I NKK'S TIDSSKRIFT FOR 1901 TIL ØRDE FOR JAKTPRØVER FOR HAREHUNDER. DET VAR TIL Å BEGYNNE MED STOR MENINGSFORSKJELL VEDRØRENDE SLIKE PRØVER. FOR Å FÅ ET INNTRYKK AV HVORDAN DETTE VILLE ARTE SEG I PRAKSIS SAMT FOR Å FÅ FASTERE HOLDEPUNKTER BESLUTTET NKK FORSØKSVIS Å HOLDE EN IKKE OFFENTLIG PRØVE MED SPESIET INNBUDETE DELTAGERE. DE INNBYR I JULI 1903 SPESIALKLUBBEN TIL Å VÆRE MED Å ARRANGERE DENNE. INNBYDELSEN ER UNDERSKREVET AV E. KJERSCHOW, VICEFORMAND (SOM OGSÅ SITTER I SPESIALKLUBBENS STYRE). INNBYDELSEN HENVISER TIL EN DEL MUNTLEGE SAMTALER. DEN INNEHOLDER BAKGRUNN FOR DENNE, FORSLAG PÅ TID OG STED, FORSLAG PÅ HUNDER OG DOMMERE. ALLEREDE 27 JULI FÅR NKK SVAR.

FORMANN POULSSON HAR STORE BETENLIGHETER OG KAN VANSKELIG SKJØNNE HVORDAN EN KAN FÅ BEDØMT HUNDENES DUGLIGHET PÅ KUN NOEN FÅ DAGER. HAN ER OGSÅ REDD FOR AT TILFELDIGHETER SKAL AVGJØRE. HAN BER OM BETENKNINGSTID FOR Å BEHANDLE DENNE SAKEN. DEN 11 AUGUST 1903 HOLDT KLUBBEN MØTE OM DENNE SAKEN I TEATERKÅENS LOKALER OG CA 25 MEDLEMMER VAR TILSTEDE. DET BLE HER LANGE DISKUSJONER SOM OMHANDLET SÅVELL SAKENS FORMELLE STILLING SOM HAREHUNDPRØVER I SIN ALMINDELIGHET. ADVOKAT ROLF JACOBSENS FORSLAG SÅLYDENDE " *SPECIALKLUB FOR NORSKE HAREHUINDE FINDER EFTER DET STANDPUNKT HVOR TIL SAGEN NU ER FØRT FREM, AT BURDE OVERLADE TIL NORSK KENNELKLUB AT FORANSTALTE DEN PAATÆNKTE MARKPRØVE UDEN SPECIALKLUBBENS MEDVIRKEN*" BLE VEDTATT MED 13 STEMME.

PRØVEN BLE AVHOLDT PÅ BERGER I EIDSVOLL DEN 19 TIL 21 OKTOBER 1903. BERGER TILHØRER FAMILIEN MATHIESEN OG KAMMERHERRER HAAGEN MATHIESEN VAR FORMANN I NKK PÅ DENNE TIDEN. JENS PAY MED SIN TISPE SIRI STILTE PÅ DENNE PRØVEN. HAN BLE BUDSENDT FRA JAKT I HEDALEN. DET VAR UNDER DISSE DAGENE MEGET VANSKLIGE FORHOLD SOM PAY BESKRIVER SLIK: "HÅRD ISSKORPE SOM VI KUNDE GÅ PÅ UTEN Å TRÅ IGJENNEM".

TISPA FIKK FØLGENDE BEDØMMELSE: " *TROSS DE VANSKELIGE FØREFORHOLD LEVER TE HUNDEN ET UTMERKET ARBEIDE. DEN HAR ET MEGET GODT SØK, GAV INNTRYKK AV Å HA ET GODT OPTAK OG FØRTE EN STØ, SAMMENHENGENDE LOS. DEN ER IHERDIG I TAP OG HAR ET*

FINT, KLANGFULLT MÅL". I NORSK KENNELKLUB'S TIDSSKRIFT I 1908 SKREV ARNE OMSTED EN ARTIKKEL VEDRØRENDE DENNE PRØVEN: " *DET SOM HOS NEDSKRIVEREN AV DISSE LINJER - OG VISSTNOK HOS ALLE SOM VAR TIL STEDE VED DEN FØRSTE HALVT PRIVATE HAREHUNDPRØVE VED BERGER I 1903 - VIL BEVARE MINNET OM SIRI, EFTER AT VI HAR GLEMT MANG EN CHAMPION, ER MIDLER TID DEN GLANSFULLE MÅTE HVOR PÅ DEN INNVIDDE HAREHUNDPRØVENE I VÅRT LAND. SIRIS PRESTASJONER VED NEVNTLE LEILIGHET VAR SÅ FREMRAGENDE, AT DE I VÅRE ØINE I SIG SELV ALENE BERETTIGER TIL EN HEDERSPLASS I VÅRT TIDSSKIFT. DEN OPPGAVE SOM BLE BUDT HUNDENE VED DEN OMHANDLEDE PRØVE, VAR SÅ VANSKLIG AT DE FLESTE VILDE BETEGNET DEN SOM UMULIG. DER VAR FALT SNE SOM FØRST VAR OPBLØTT AV MILDVÆR OG REGN, HVOREFTER DET, NATTEN FØR PRØVEN, FRØS PÅ, SÅ SNEEN BELV OVERTRUKKET MED ISSKORPE FOR UTEN SIRI DELTOK 7 HUNDER, HVORAV FLERE UTMERKEDE. AT ALLE DISSE GJORDE MER ELLER MINDRE FIASKO, KUNDE UNDER SLIKE FORHOLD IKKE REGNES TIL FORKLEINELSE, MEN DET STILLER SIRIS BEDRIFTER I DET KLARESTE LYS. SIRI JOG PÅ DETTE FØRE 3 LOSER PÅ 3 KVARTER, 5 KVARTER (FØRSTE DAG) OG 70 MINUTTER (ANNEN DAG) UTEN NOTERBART TAP*".

ALLEREDE TIL NESTE ÅRSMØTE DEN 25 JUNI BLE DET AV OVERRETTSSAKFØRER JENS PAY INNSENT FORSLAG PÅLYDENDE " *IDET MAN ANSER DET FOR AT VÆRE AF VÆSENTLIG BETYDNING FOR HAREHUNDAVLEN, AT DER VED SIDEN AF UDSILLINGER OGSÅ AFHOLDES OFFISIELLE JAGTPRØVER, HENSTILLES DET TIL BESTYRELSEN AT SØGE ARRANGERET SAADANNE PRØVER I EN SAA FYLDIG FORM SOM OMSTÆNDIGHEDERNE TILLADER DET*". ETTER EN LIVLIG DISKUSJON BLE DETTE VEDTATT MED OVERVELDENDE PLURALITET.

FØRSTE PRØVEN KLUBBEN VAR MED Å ARRANGERE VAR PÅ BERGER I EIDSVOLL DEN 9 TIL 11 OKTOBER 1904. JENS PAY STILTE OGSÅ PÅ DENNE PRØVEN MED SIRI OG BEDØMMELSEN LØD SOM FØLGER: " *GODT OG LIVLIG SØK, VISER UTHOLDENHET, UTMERKET UTTAK, JAGER FOR TRINLIG OG HURTIG, FØRER EN STØ, SKURENDE LOS, IKKE LØS I NOGEN HENSENDE, VELDREVEN OG ERFAREN*". HUN BLE TILDELT NORSK KENNELKLUB'S ÆRESPREMIE OG FIKK SENERE CHAMPIONAT.

FØRSTE PRØVEN SOM KLUBBEN ARRANGERT SELV VAR PÅ NÆSØEN, BRYNØEN OG OUSTØEN I BÆRUM. DEN BLE AVHOLDT DEN 1. OG 2. NOVEMBER. DENNE PRØVEN VAR KUN ÅPEN FOR SPECIALKLUBBENS MEDLEMMER MED HUNDER AV ANERKJENT NORSK RASE.

VIDERE BLE DET PÅ GENERALFORAMLINGEN TIL SPECIALKLUBBEN I 1906 BESLUTTET AT KRYSSNINGSGRUPPEN SKAL UTGÅ FRA UTSILLINGER OG JAGTPRØVER. I ÅRENE RUNDT 1908 VAR DET TO "PREMIEGRADER" PÅ JAGTPRØVER, GODKJENT OG ÆRESPREMIE. ÆRESPREMIE KUNNE

TILDELES HUNDER SOM HADDE VIST SEG "SÆRLIG FREMRAGENDE OG IKKE BEHEFTET MED VESENTLIGE FEIL". DE MÅTTE OGSÅ FRA FØR VÆRE GODKJENTE. FOR Å OPPNÅ GODKENNELSE KREVDES FØLGENDE EGENSKAPER:

JAKTPRØVEREGLENE I 1908 SÅ SLIK UT:

1. At hunden viser jaktlyst.
2. Slår nogenlunde vidt og raskt ud.
3. Arbeider grundig og med fortgang paa fod.
4. Jager sammenhengende og nogenlunde raskt.
5. Gjør inntrykk av å være utholdende.
6. Arbeider ivrig og vedholdende under tab.
7. Hverken være så løs eller trang at den villeder jægeren.
8. Ikke jager sau eller geit.

VIDERE BLE DET UNDER GENERALFORAMLINGEN I 1910 BESLUTTET Å UTVIDE KLUBBENS VIRKSOMHET TIL OGSÅ Å OMFATTE ALLE ANERKJENTE STØVERRASER. I OVERENSSTEMMENDE MED DETTE BLE OGSÅ NAVNET PÅ KLUBBEN FORANDRET TIL *SPECIALKLUB FOR HAREHUNDE*. PÅ GENERALFORSAMLINGEN I 1911 BLE DET ETTER LIVLIGE DISKUSJONER GITT ADGANG TIL Å OPTA LOKALFORENINGER. DISSE MÅTTE HA MINST 15 MEDLEMMER OG FIKK EN REPRESENTANT TIL GENERALFORSAMLINGEN FOR HVER 10 MEDLEM. AVGIFTEN TIL SPECIALKLUBBEN VAR KR. 100 PR. ÅR FOR HVERT MEDLEM. I 1918 BLE DET BESLUTTET Å UTGI HEFTE "MEDDELELSER" OG I 1920 ÅRBOK. FORLØPEREN TIL DAGENS TIDSSKRIFT HAREHUNDEN SÅ ALTSÅ DAGENS LYS I 1918.

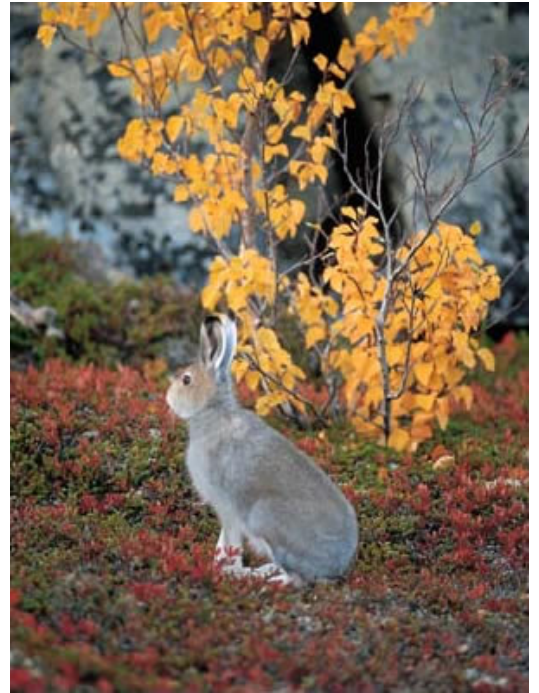
I 1920 BLE DET BESLUTTET AT DET FOR OPTAGELSE I STAMBOKEN KREVES RENT BLOD OG FOR UTSTILLINGER OG JAKTPRØVER KREVES FOR DUNKER, HYGEN OG SVENSKE STØVERE 7/8 DEL RENT BLOD OG FOR SCHWEIZERSTØVERE 15/16 DELER. DET BLE OGSÅ BESLUTTET Å OPPRETTE AVLSRÅD PÅ 3 MEDLEMMER SOM I 1923 BLE STYRKET SLIK AT AVLSRÅDET FIKK 3 MEDLEMMER FOR HVER RASE.

HAREJAKT MED HUND

HAREJAKT GÅR UT PÅ Å SLIPPE HUND, SOM LEITER OPP HARE VED Å FØLGE HARENS NATTESPOR FREM TIL DAGLEIE. HAREN ER SOM KJENT ET NATTEDYR SOM BEITER OM NATTEN OG HVILER OM DAGEN, STORT SETT. NÅR HUNDEN LEITER ETTER NATTESPOR KALLES DETTE UTSLAG, HUNDEN "SLÅR UT". DE BESTE HUNDENE SLÅR METODISK UT FOR Å DEKKE MEST MULIG TERRENG, DE HAR GOD FART OG OPPSØKER FØRER JEVNLIK. NÅR HUNDEN HAR FUNNET NATTESPOR ETTER HARE BEGYNNER DET VI KALLER FOT, "HUNDEN HAR FOT". HUNDENE HAR FORSKJELLIGE EGENSKAPER HER, NOEN ER VELDIG SPORNØYE OG FØLGER FOTEN NÆRMEST SLAVISK, MENS ANDRE ER MER OVERFLADISKE OG BEGYNNER STRAKS Å RINGE SEG VIDERE. VELDIG ENKELT KAN EN SI AT DEN SPORNØYE VARIANTEN ER DEN "SIKRESTE" OG DEN OVERFLADISKE VARIANTEN ER DEN "RASKESTE". DE MEST EFFEKTIVE OG DERMED DE BESTE HUNDENE, KOMBINERER SELVSAGT DETTE. HUNDENE KAN OGSÅ STØYTE PÅ FOT, DVS HALSE. DET KAN KOMME ENKELTE STØYT, FOR ANDRE GANSKE MYE, SAMTIDIG SOM NOEN ER HELT TAUSE. NOE STØYTING MÅ VEL KUNNE SIES Å VÆRE GREIT, MENS LOSLIGNENDE STØYTING ER ABSOLUTT IKKE BRA.

NÅR HUNDEN NÅR DAGLEIE OG HAREN FORLATER STARTER DET VI KALLER LOS, HUNDEN FORFØLGER HAREN VED HJELP AV SIN LUKTESANS OG LOSER, GIR HALS. DET VARIERER HVOR NÆRME HUNDEN ER NÅR HAREN FORLATER DAGLEIE. HAREN KAN SPRINGE UT PÅ AVSTAND UTEN AT HUNDEN SER DEN. LOSEN STARTER DA GJERNE LITT FORSIKTIG. OM HUNDEN SER HAREN I UTAKET FÅR VI GJERNE DET VI KALLER BESKRIK, HUNDEN BESKRIKER HAREN.

HUNDEN HAR LOS. HUNDEN FORFØLGER HAREN I ALL HOVEDSAK VED HJELP AV SIN LUKTESANS. AVSTAND FREM TIL HAREN KAN VARIERE FRA 1/2 MINUTTET TIL MANGE MINUTTER, JA BÅDE 15 OG 20 MINUTTER. DET VIKTIGE DA ER TYDELIG NYANSERING I MÅLET OG MÅLBRUKEN PÅ HUNDEN SLIK AT VI PÅ POST KAN "LESE", DVS HØRE PÅ LOSEN HVORDAN DET GÅR. DET FINNES SAKTEJAGENDE (SPORNØYE) OG HURTIGJAGENDE (ÅPENVÆR) HUNDER, AKKURAT SOM I FOT TILPASSER DE BESTE HUNDENE FARTEN ETTER FORHOLDENE. DET ER VIKTIG AT HUNDEN HAR GOD EVNE TIL Å HOLDE SEG I "ÅRA" SLIK AT DET BLIR STØDIG LOS. HAR HUNDEN GODT MÅL OG MÅLBRUK SÅ "RØER" GJERNE LOSEN SEG ETTERHVERT, HAREN BLIR TRYGG PÅ HUNDEN OG TURER PENT I TERRENGET. SER DU STADIG HARE FOR EN HUND I LOS, JA DA HAR DEN GJERNE DISSE EGENSKAPENE. HUNDER MED DE BESTE EGENSKAPENE HER ER OGSÅ DE HUNDENE DET ER LETTEST Å POSTERE FOR.

UANSETT HVOR GOD HUNDEN ER I LOS SÅ OPPSTÅR DET TAP. HAREN KAN GÅ I VEI ELLER OVER FJELL HVOR DET VITRER DÅRLIG, DEN KAN ODDE, GÅ TILBAKE I SINE EGNE SPOR FØR DEN KASTER AV. VED FØR HARDT PRESS KAN DEN KASTE SEG INN. JA, NOEN GANGER SKAL DET SÅ VISST IKKE MYE TIL FØR DET OPPSTÅR TAP, DET KAN SYNTES SOM EN LITEN SVING ER NOK. DETTE KOMMER SELVSAGT ANN PÅ VITRINGSFORHOLDENE. NÅR DET OPPSTÅR TAP SKAL HUNDEN RINGE FOR Å FINNE IGJEN "STRENGEN". EN DEL HUNDER HAR EN TENDENS TIL Å LEITE "LITT HER OG LITT DER" DVS DE SVERMER I TAPA. ANDRE KAN TA BAKSPORET, NOEN SOGAR MED MÅLBRUK OG NOEN HELT TIL FOTEN. HAR OGSÅ OPPLEVD AT DE DER FORTSETTER I FOT, JA DA ER DET LANGT IGJEN. ETTER MIN MENING ER DET VIKTIG AT DE FØRSTE RINGENE ER TRANGE, OFTE VIL DE DA FINNE IGJEN STRENGEN OG TAPET ER RASKT RETTET. BLIR TAPET NOE LENGER VIL HAREN SETTE SEG INN OG KAN DA VÆRE VANSKELIG Å FINNE IGJEN. HUNDEN SKAL ABSOLUTT VÆRE PÅHOLDEN PÅ TAPET OG IDEELT SETT SKAL DET VÆRE FØRER SOM BESTEMMER. NÅR DET ER PÅ TIDE Å GI SEG.

FØRØVRIG BØR EN HUND HA GOD JAKTLYST SAMTIDIG SOM DET ER FINT OM DE ER FØYLIGE OG HOLDER KONTAKT.

HAREJAKTENS TERMINOLOGI

At harejakt er for spesielt interesserte bekreftes gjennom terminologien. Det er vanskelig for utenforstående å skjønne de ulike begrepene som hyppig brukes. Derfor har jeg valgt å ta med en oversikt over de mest brukte ord og uttrykkene. Teksten under stod på trykk i medlemsbladet til Beagleringen i 1998.

Ei **sette** skjønner vi er mor sjøl. Hannharen kalles en **ramler**. Får vi los på en av gamlekara er det gjerne en **strener**. Det vil si at haren ikke vil **ture**, men går raskt ut på lengde. Han har blitt fortrolig med store områder på jakt etter damene. De mest produktive **settene** får tre kull i året. Det første kullet settes gjerne sist i april, og kalles **skarehopp**. De to andre kulla har fått navn etter vanlig fødselstidspunkt - **juniunger** og **augustunger**.

I grålysninga tar vi hunden i band ut i terrenget der vi venter å finne hare. Vi tar av **koblet** eller slipper hunden. Den begynner snart sitt **søk** etter **harefot**. Det vil si at den leiter etter lukt som haren har lagt fra seg i løpet av natta (**vitring**). Vitringa er sterk eller svak ettersom hvor gammel foten er, temperaturforhold bakke/luft, vindforhold, underlag - vei, pløye, isskare sett i forhold til vanlig skogmark. Haren har lagt fra seg luktpartikler som fint støv over bakken. Disse partiklene flyter vekk om bakken er glatt og/eller utsatt for vind. Hvis hunden ikke er sluppet i fot, begynner den å **slå ut**. Den blir borte i perioder for å finne **harebeite** - harens matfot.

Snart skjer det: Vi ser at hunden bruker nesa ivrig mot bakken og de fleste gir rompa en god sleng. Vi sier at hunden **markerer fot**. Dersom det er en god vitring og hunden er **løs**, gir den **hals** (i utide) når den går i fot. Vi sier at den **støter i fot** - **En løs hund støter i fot og tap** eller en av delene. Det motsatte er **trange** - hunden holder seg taus til haren er på beina. Etter ei tid i fot **ringer** hunden for å finne **strengen**. Den prøver å finne der haren har hoppet ut av **beitet** - **utfot**. Voksen hare ligger ikke i beitet.

Når hunden har funnet strengen, arbeider den seg fram mot **sete** eller **senga**. Det er der haren tilbringer dagen. Har vi for oss en hare som på barbakke begynner å **skifte** (kle seg i hvitt) kan den **sitte hardt** eller **trangt** - den venter i det lengste med **uthoppet**. Det motsatte er at haren **sitter løst**. Ved uttak på hare som sitter trangt ser gjerne hunden haren i uthoppet. Da blir det skikkelig musikk - **hunden tar ut med beskrisk**.

Losen er igang og hunden **halser tett** eller vi sier at den **auser godt på** med **grant** eller **grovt mål**. Nå er det lett å høre forskjell på hunden i bygda som **gjør** og hunder som **halser**. Haren er snart langt foran hunden. Er forholda og haren vanskelig kan hunden komme skikkelig på etterskudd. Vi får **hakkelos** - den **halser romt** eller **kaldjager**. Det finnes også hunder som ikke halser i det hele tatt. Disse kalles for **stumjagere**. I losen gjør haren mye for å bli kvitt hunden. Vi har sett at haren **kaster** - den gjør et **avhopp** gjerne vinkelrett fra **losstrengen** med ett eller gjerne flere lange hopp. Hjelper ikke dette legger den inn **odding** eller **dobling** - altså stopper haren og hopper losstrengen tilbake og så kaster den (avhopp). Dette kan gjentas og til slutt legger den seg og **trykker**. Når haren trykker bruker den sin evne til å sette ned pustefrekvensen. Når haren har klart å riste av seg hunden, har hunden **tap**. Vi skjønner at hunden har en jobb foran seg både ved uttak og tap.

Et tap kan bli så vanskelig at hunden ikke forstår noen ting, den begynner å **rote** eller **sverme**. Den arbeider seg kanskje vekk fra tapet og haren. Er tapet så vanskelig at det ikke blir **gjentak** (hunden finner igjen haren eller strengen) kalles tapet for **dødtap**. Men hunden vår auser på. Det hender særlig når det er mye hare, at hunden som jager **støkker ut** en ny hare. Denne kalles en **biløper**.

Nå tenker vi oss at losen går fint. Hunden har fått lov "å leke" med haren så lenge at haren går stødig, minst en times los og harebestanden er tilfredsstillende, skyter vi. Før jaktradioens tid skrek vi **dot** til jaktkameratene - haren er død.

Vi **kobler** hunden (tar den i bånd) før vi **åpner** haren og avslutter med å stikke en **brisk** eller **granbartopp** opp i bukhula slik at haren skal kjøles raskt.

Før neste los kan vi unne oss en god kaffekopp. Den bør kokes gjerne i en blikkboks i skauen. Det gir en skikkelig kosetund. Hos oss sitter vi ved **varmen** når vi er på harejakt. Ikke ved et bål, selv om det er samme sak.

KAN DU HAREJAKT- KAN DU ALL JAKT...